

Čas přípravy
1 hodina

Čas realizace
cca 60 minut

Prostor
kdekoli

Roční období
jaro

Počet účastníků
do 15

Věková kategorie
3.–5. třída/9–11 let

VYRÁBÍME Z JARNÍHO PROUTÍ

Obecný cíl: Rozvoj těchto kompetencí: pracovní.

Konkrétní cíl: Při práci rozvíjí fantazii, naučí se pracovat s nástroji a učí se pracovat s proutím přesně a čistě.

Motivace: Jaro je spojeno s Velikonocemi a Velikonoce se zdobením kraslic a pletením pomlázek. Pomlázka (tatar, šlaháčka) se dá samozřejmě koupit, ale pýchou každého kluka je vlastnoručně pletená. A pokud zrovna u vás není velikonoční tradice příliš oblíbená, můžete sáhnout po druhém námětu – z jarního proutí se dají dělat i píšťalky.

Potřeby: 1. Tenké ohebné vrbové proutky bez suků (nejlépe den předem namočené ve vodě), nůž, provázek barevné stuhy na ozdobení.

2. Vrbové pruty, nůž.

K tomuto metodickému listu není k dispozici žádný pracovní list.

Provedení:

1. Velikonoční tatar (pomlázka, šlaháčka, korbáč)

Nejprve si musíme sehnat proutí, buďto ho přinesou vedoucí, nebo jdeme na proutí s dětmi. Pokud s nařezaným proutím nepracujeme hned, musíme jej před použitím namočit nejméně na hodinu do vody, aby změklo a zvláčnělo a zbytečně se nám nelámalo.

Vhodné je, aby vedoucí vyrobili jednu pomlázku jako vzor.

Děti rozdělíme do malých skupinek tak, aby se jim vedoucí mohl individuálně věnovat a děti aby viděly, jak vedoucí proutí splétá.

Tatar pleteme od silnějšího konce. Vezmeme proto 8 proutků asi stejné délky, které srovnáme od špiček. Na silnějším konci vyrobíme rukojeť tak, že jeden proutek rozštipneme a omotáme jím všech 8 proutků. Začátek i konec proutku zasuneme mezi pruty.

Osm prutů, ze kterých pleteme, rozdělíme na dvě skupiny po čtyřech. Začínáme plést pravým krajním prutem. Převlečeme ho nad ostatní do středu levé čtveřice a zahneme dopředu zpět na stranu pravou. Pravidelně pravou a levou stranu střídáme. Pruty držíme v dlaních po čtyřech a prsty, hlavně palcem, zabraňujeme rozplétání. Pruty mírně při pletení stahujeme.

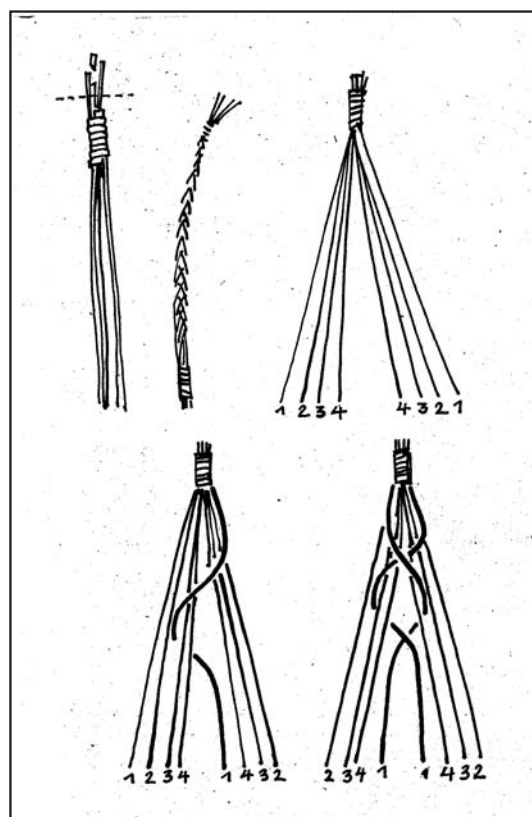
Do špičky před ukončením vkládáme provázek, zavážeme a zdobíme přivázáním barevných stužek.

2. Píšťalka z vrby

Píšťalka je složitější výrobek a pokud si jej vedoucí předem sám nevyzkouší, těžko bude moci dětem jen se znalostí popisu pracovního postupu radit.

Píšťalky můžeme dělat jen na jaře z mladých výhonků vrby. Prut totiž musí být dostatečně pružný, pod kůrou musí být hodně mízy, jinak se nám píšťalka nepodaří „svléknout“.

Z keře vrby nebo jívy uřízneme od spodku prut o síle 8–18 mm, dlouhý 20–25 cm, rovný kousek, hladký bez suků. Silnější konec zarovnáme a na slabší straně seřízneme do třetiny prutu 3 cm dlouhý jazýček. Na zadní straně uděláme, asi půl centimetru pod jazýčkem, 8 mm zářez (otvor) pro zvuk píšťalky. Na druhé straně, asi ve vzdálenosti 12–15 cm

od horního okraje píšťalky, nařízneme dokola kůru. Potom vezmeme „křivák“ (nůž) za špiči a širokou plochou jeho držátka otloukáme kůru píšťalky, místo vedle místa.

Píšťalka se otlouká pouze po zářez, za nímž zůstal neotlučený kousek kolíku (prutu). Po otloučení se tento kousek uchopí pevně do ruky a druhou rukou se otloučená část otáčivým pohybem pomalu zbavuje kůry. Uvolněná kůra musí být celistvá, nenalomená.

Z vytaženého kolíku (duše) se pak uřízne kousek v délce jazýčku, asi 3 cm, který se seřízl po celé délce narovno a nasadí se zpět do kůry (zvukového otvoru) tak, aby sahal po okraj zářezu. Nakonec se zbytek otloučené části zasune do konce píšťalky opatrně do kůry tak, aby jenom kousek z ní vyčníval.

Podle jeho délky, která se může při pískání měnit zasunováním nebo vysunováním kolíku, se mění i poloha vyluzovaných tónů. Někdy se dělaly v píšťalce dva nebo tři otvory.

A při této práci můžeme děti naučit i říkanku z 19. století, která je důkazem, že výroba píšťalek má u nás dlouhou tradici :

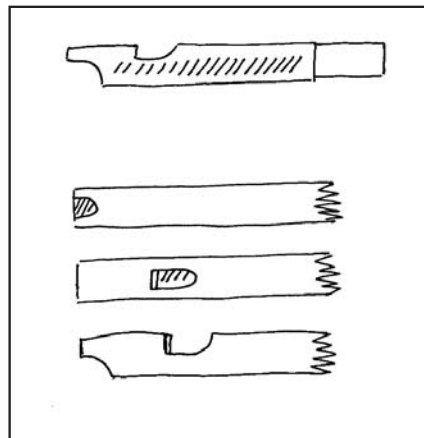
„Otloukej se píšťaličko, otloukej se ráda,

jak se nebudeš otloukati, budu na tě žalovati u císaře pána.

On ti dá ránu, až se ti hlavička ohne na stranu.“

A pak si můžeme společně zapískat.

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Pomoc, Poznání a Překonání.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Aktivita umožňuje začlenění dětí do kolektivu a nevytváří bariéry pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Vedoucí musí dbát na individuální přístup k těmto dětem a respektovat obecná doporučení v úvodní části metodiky.

Větší pozornost je však nutné věnovat dětem s ADHD při práci s nožem. Jejich menší pozornost a hyperaktivita by mohly vést k poranění.

Moje poznámky: